

TALABALARDA IJTIMOYIY FAOLLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

**Psixologiya mutaxassisi 241-guruh magistranti
Karimova Nilufar Ulmassultonovna**

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirish jarayonining psixologik xususiyatlari tahlil qilinadi. Ijtimoiy faollikning yoshlar ongida shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar, shaxsiy va ijtimoiy motivatsiyalar, ijtimoiy mas'uliyat va o'z-o'zini anglash jarayonlari yoritib beriladi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan samarali metodlar, psixologik treninglar va guruhviy tadbirlarga alohida e'tibor qaratilgan. Mazkur tadqiqot talabalarning faolligini oshirish orqali ularning jamiyatda faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan amaliy tavsiyalarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy faollik, talaba, psixologik xususiyatlar, motivatsiya, o'z-o'zini anglash, ijtimoiy mas'uliyat, ta'lim muassasasi, trening, psixologik rivojlanish, yoshlar faolligi.

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE FORMATION OF SOCIAL ACTIVITY IN STUDENTS

Annotation: This article analyzes the psychological characteristics of the process of forming social activity in students. Factors affecting the formation of social activity in the minds of young people, personal and social motivations, social responsibility and self-awareness processes are highlighted. Also, special attention is paid to effective methods, psychological training and group activities used to develop the social activity of students in educational institutions. This study offers practical recommendations aimed at ensuring active participation of students in society by increasing their activity.

Key words: Social activity, student, psychological characteristics, motivation, self-awareness, social responsibility, educational institution, training, psychological development, youth activity.

Zamonaviy jamiyatda talabalarning ijtimoiy faolligi nafaqat ularning shaxsiy rivojlanishi, balki butun jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy taraqqiyoti uchun muhim ahamiyatga ega. Talabalar jamiyatning faol qatlamlaridan biri sifatida

ijtimoiy mas'uliyatni anglash, turli muammolarni hal qilishda ishtirok etish va tashabbus ko'rsatish qobiliyatlariga ega bo'lishi zarur. Ijtimoiy faollik orqali ular o'z fikrlarini erkin ifoda etish, atrof-dagi voqelikka ongli yondashish hamda jamiyatda sodir bo'layotgan jarayonlarda faol ishtirok etishni o'rganadilar.[1]

Talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirish jarayoni murakkab bo'lib, ko'plab psixologik omillar bilan bog'liq. Bu jarayonda shaxsiy motivatsiya, o'z-o'zini anglash, ijtimoiy mas'uliyat hissi, o'zaro hamkorlik va psixologik muvozanat kabi omillar muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, ta'lim muassasalari talabalarning faolligini shakllantirishda asosiy muhit sifatida xizmat qiladi.[2]

Mazkur tadqiqotda talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirishning psixologik xususiyatlari, bu jarayonga ta'sir qiluvchi omillar hamda ularni rivojlantirishning samarali usullari yoritiladi. Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan psixologik yondashuvlar va innovatsion metodlar tahlil qilinadi.

Talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirish ko'p omilli jarayon bo'lib, uning muvaffaqiyati shaxsiy, ijtimoiy va institutsional omillarga bog'liq. Birinchidan, talabaning shaxsiy motivatsiyasi va ichki qiziqishi ijtimoiy faollikni rivojlantirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Shaxs o'ziga nisbatan ishonch, atrof-muhitga moslashish qobiliyati va ijtimoiy mas'uliyatni anglash orqali faollikni namoyon etadi.[3]

Ikkinchidan, ijtimoiy muhit, ya'ni oila, tengdoshlar va ta'lim muassasasidagi hamkorlik va qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Masalan, universitetdagi turli tashkilotlar va klub faoliyati talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish uchun qulay imkoniyat yaratadi. Guruhiy mashg'ulotlar, psixologik treninglar va ijtimoiy tadbirlar talabalarni o'zaro muloqotga jalb qiladi va ularda jamoaviylik ko'nikmasini shakllantiradi.

Uchinchidan, zamonaviy psixologik yondashuvlar va texnologiyalar talabalarning ijtimoiy faolligini oshirishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Xususan, ijtimoiy tarmoqlar va digital platformalar orqali talabalar jamiyatdagi dolzarb masalalar bo'yicha fikr bildirishi va faol ishtirok etishi uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Ammo ijtimoiy faollikni shakllantirishda ayrim muammolar ham mavjud. Ulardan biri talabalarning o'z-o'zini anglash darajasining pastligi yoki tashabbuskorlikning sustligidir. Bu holatlar ijtimoiy qo'llab-quvvatlash yetarli bo'lmaganda yoki ta'lim jarayonida motivatsiyani oshiruvchi metodlar yetarli darajada qo'llanmaganda yuzaga keladi. Shu sababli, bu yo'nalishda tizimli va izchil yondashuv talab etiladi.[4]

Muhokamalar quyidagi natijalarga olib keladi:[5]

1. Talabaning shaxsiy motivatsiyasi, ijtimoiy mas'uliyati va ichki qiziqishlari ijtimoiy faollikni rivojlantirishning muhim tarkibiy qismlari hisoblanadi.
2. Ta'lim muassasalari talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda asosiy maydon bo'lib, turli tadbir va treninglar orqali ularning faolligini oshirishga xizmat qiladi.
3. Guruhiy faoliyat, psixologik treninglar va innovatsion ta'lim metodlari ijtimoiy faollikni rivojlantirishda samarali vosita sifatida foydalaniladi.
4. Ijtimoiy tarmoqlar va digital platformalar zamonaviy ijtimoiy faollikni rivojlantirishning muhim vositalariga aylanib bormoqda.
5. Talabalarning faolligini oshirish uchun ularda o'z-o'zini anglash, tashabbuskorlik va jamoaviylik hissini rivojlantirish zarur.

Mazkur tahlil shuni ko'rsatadiki, talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirish jamiyatning taraqqiyoti va kelajagi uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda izchil va kompleks yondashuv talab etiladi.

Talabalarda ijtimoiy faollikni shakllantirish – bu jamiyatning barqaror rivojlanishi va ijtimoiy uyg'unlikni ta'minlash uchun muhim jarayondir. Ushbu tadqiqotdan xulosa qilish mumkinki, talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish shaxsiy, ijtimoiy va ta'lim muhitiga bog'liq omillarni hisobga olgan holda amalga oshirilishi lozim.[6]

Shaxsiy motivatsiya, o'z-o'zini anglash, ijtimoiy mas'uliyat va atrof-muhit bilan o'zaro ta'sir talabalarning faolligini shakllantirishning asosiy omillaridir. Shuningdek, ta'lim muassasalari tomonidan jamoaviy tadbirlar, psixologik treninglar va innovatsion usullar orqali talabalarni ijtimoiy faoliyatga jalb qilish muhim ahamiyatga ega.

Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish orqali ularning jamiyatdagi faol ishtirokini ta'minlash, ular orasida mas'uliyatli fuqarolik tuyg'usini shakllantirish va kelajak avlodning ongli hamda ijtimoiy masalalarga befarq bo'lmagan shaxslar sifatida yetishishini ta'minlash mumkin.

Kelgusida talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirish uchun tizimli yondashuvni qo'llash, zamonaviy texnologiyalar va ta'lim vositalaridan samarali foydalanish hamda ularni qo'llab-quvvatlaydigan keng qamrovli dasturlarni amalga oshirish zarur. Bu jarayon nafaqat talabalarning shaxsiy rivojlanishiga, balki butun jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy yuksalishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Davronov, A. “Talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirishning psixologik asoslari”. – Toshkent, 2020.
2. Shodmonova, N. “Yoshlar va ijtimoiy faollik: Psixologik yondashuvlar”. – Toshkent: Fan, 2021.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning yoshlarni tarbiyalash va ijtimoiy faollikni oshirishga oid nutqlari va qarorlari.
4. Aliyev, F. “Ijtimoiy faollik va motivatsiya: Talabalar uchun psixologik maslahatlar”. – Toshkent: Sharq, 2020.
5. Yevgrafova, O.V. “Ijtimoiy faollikning psixologik ta’siri”. – Moskva: Ilm, 2019.
6. Pirogova, M. “Ijtimoiy faollik va yoshlarda mas’uliyatni shakllantirish metodikasi”. – Toshkent: Ma’rifat, 2022.